

Kerkdienst Janskerk 11 februari 2018

Thema: Waakt en Bidt

Lezing: Mattheus 26, 36-46

Voorganger: Jasja Nottelman

Inleiding

Jezus heeft zojuist het laatste avondmaal gevierd met zijn vrienden en weet wat hem te wachten zal staan de komende dagen. Het verraad van diezelfde vrienden, zijn gevangenneming verhoort dat uit zal lopen tot zijn dood aan het kruis. Op dit beslissende moment in zijn leven zoekt Jezus, zoals zo vaak, de stilte op om tot zijn Vader te bidden, dodelijk bedroefd. Hij vraagt Petrus en de twee zonen van Zebedeus om met hem te komen, en met hem te waken. Jezus wil bidden in verbondenheid met zijn vrienden. Zijn vrienden echter worden door slaap overmand, en Jezus bidt alleen, in alle eenzaamheid en wanhoop, tot driemaal toe. Welk proces maakt Jezus daar in verbondenheid met de Eeuwige door? Hij zal anders vertrekken uit de olijfgaard dan dat Hij daar binnenging. Herkennen wie iets van die eenzaamheid en verbondenheid? Wat doet de oproep "waakt en bidt" met ons?

Overweging

*Heen en weer geslingerd
zonder rust of duur
had ik maar een wingerd
had ik maar een muur*

Adriaan Roland Holst

In een paar woorden weet de dichter Adriaan Roland Holst de staat van zijn van een mens in al haar onrust, gevlieg en gedraaf, gepeins en gerommel te vatten. En niet alleen de onrust, maar dan ook het verlangen naar een aanhaakpunt, iets om je aan vast te hechten, waar je tegen aan kunt leunen. Had ik maar een wingerd, had ik maar een muur.

In het nadenken over het waken en bidden kwam dit gedicht naar boven in onze voorbereiding. De behoefte aan een adres voor je onrust, aan een vast punt waar je rust kunt vinden. Juist in de nacht, wanneer je wakker ligt, niet eens bewust aan het waken, kun je soms gek worden worden van je eigen onrust. Al die gedachten, angsten, zorgen, mogelijkheden en onmogelijkheden, in de nacht lijken ze almaar groter en onoverkomelijker te worden. (Ik heb eens een keer het boek Midden in de nacht van Toon Tellegen gekregen, prachtige en vaak intense verhalen van o.a. de eekhoorn en de mier over wat er allemaal kan gebeuren en bedacht kan worden tussen waken en slapen.)

De tekst uit Mattheus die we vanmorgen hebben gelezen is een van de weinige teksten waarin Jezus beschreven wordt als een mens met emoties die hem zelf aangaan. Er zijn teksten waarin we zien dat Jezus met ontferming is bewogen. Dat hij betrokken is op anderen die verdriet hebben of een leven leiden dat hen niet gelukkig maakt.

Nu gaat het om Jezus zelf.

Hij is bedroefd en angstig.

Hij is bang voor wat hem te wachten staat.

Hij beseft dat zijn leven in gevaar is, dat zijn einde nabij is.

Hij zegt het ook zo tegen zijn vrienden: 'Ik voel me dodelijk bedroefd, blijf hier met mij waken.' Een heftige uitspraak, als je dat als vriend te horen krijgt, dan ga je je toch zorgen maken, lijkt me...

Eerder die avond hebben ze de maaltijd gedeeld. Heeft Jezus wonderlijke en ook pijnlijke dingen gezegd die vriendschap op scherp stellen: 'Een van jullie zal me verraden'. Ze worden er allemaal heel verdrietig van en zeggen, stuk voor stuk: 'ik toch niet?'

De hele maaltijd heeft Jezus bijzondere woorden gebruikt. Al zijn woorden, hoe cryptisch ook, ademen de sfeer van dat hij er zelf niet lang meer zal zijn en dat iedereen hem in de steek zal laten. Petrus kan het niet verdragen en hij roept het uit dat hij zijn beste vriend, de man aan wie hij zijn leven wijdt, nooit zal verlaten.

Nog geen uur later verdwijnt deze uitspraak in de mist van een diepe slaap. Jezus heeft ze meegenomen naar de Hof van Getsemane en vraagt het expliciet aan Petrus en de twee zonen van Zebedeus: Ik voel me dodelijk bedroefd, blijf hier met mij waken.
Zelf gaat hij verderop in gebed.

Zijn gebed is aangrijpend. De eerste keer dat hij bidt vraagt Jezus: 'Vader, als het mogelijk is, laat deze beker dan aan mij voorbijgaan!'

De roep die zo voorstelbaar is: laat mij dit niet gebeuren, laat ik het niet zijn die dit moet overkomen. En toch bidt hij ook: Maar laat niet gebeuren zoals ik het wil, maar zoals u het wilt. De tweede keer bidt Jezus: Vader, als het *niet* mogelijk is dat deze beker aan mij voorbij gaat zonder dat ik er uit drink, laat het dan gebeuren zoals u het wilt.
Er is al iets veranderd. Jezus stelt niet meer de vraag of het hem voorbij mag gaan.

Tussen die eerste bede en de tweede heeft hij zijn vrienden slapend aangetroffen: 'Konden jullie niet eens één uur met mij waken?'

Maakt dat zijn vrienden niet kunnen waken het besef groter dat de beker niet aan hem voorbij zal gaan? Dat hij uiteindelijk, in alle eenzaamheid, zal sterven, verraden, in de steek gelaten...

Het is een dringende vraag:

Blijf mij bij waken, wees mij nabij.

Wees mij nabij als ik het moeilijk heb, als er geen oplossingen zijn voor het probleem.

Probeer daar ook niet heel hard naar te zoeken, want het is zoals het is, maar wees mij nabij.

Die dringende vraag word je soms gesteld, in vriendschap, in familie, in pastoraat.

En dat kan moeilijk zijn, want je zou iets willen verzinnen, iets willen oplossen, willen regelen, organiseren.

Er gewoon zijn is eigenlijk een heel stuk moeilijker.

Om aan te zien dat de ander het zwaar heeft, mee te lijden aan dat wat niet te veranderen is. Een ziekte die niet zal genezen, verlies, verdriet dat zo rauw is dat het niet zomaar zal overgaan.

Blijf bij mij waken,
waken en bidden...

Er wordt gewaakt en gebeden bij mensen die niet zomaar bekend zijn bij de mensen die dat doen, waken en bidden.

Vanuit de EUG en vanuit een heel aantal andere kerken wordt er trouw gebeden en gewaakt onder andere bij de migrantengevangenis op Schiphol en bij het detentiecentrum in Zeist.

Het gebed klinkt er maandelijks:

'Zie ons hier staan, machteloos tegenover deze harde stenen muren en prikkeldraad.

Muren die ons scheiden van de mensen binnen, die hun land ontvluchtten,

Op zoek naar vrijheid en gerechtigheid.

Nu leven zij in spanning en wanhoop over hun toekomst.

Net als zij, geloven wij in een menswaardig leven voor alle mensen op deze aarde.

maar hoe kunnen wij die muren slechten tussen vrije mensen en geknechten,
tussen rijken en armen?

Toch is het dat waarop wij hopen en voor bidden:

Een wereld waarin iedereen kan leven in welvaart, vrijheid en vrede.

Geef ons binnen en buiten deze muren, de kracht om te werken aan de vervulling van die droom en zegen ons allen, Amen.'

Waken en bidden, laten merken aan mensen dat je er wilt zijn, wakker en alert, betrokken en bewogen.

Straks, in de stilte, wil ik jullie vragen je gedachten te laten gaan over je waakzaamheid. Bij wie wil je waken en waarom lukt dat soms of vaak niet? Voor wie wil je bidden, al kun je (en dat hoeft misschien ook niet) de woorden niet altijd vinden?

En als je wilt, kun je een gebed opschrijven of een symbool van dat gebed tekenen op het papiertje dat je gekregen hebt bij je liturgie.

We vragen je het briefje, wel of niet beschreven, nog even te bewaren, straks in de kring geven we de gebeden een plek.

Van Sören Kierkegaard vond ik de tekst waarmee we de stilte ingaan:

‘Hoe aandachtiger en innerlijker mijn bidden werd,
hoe minder ik te zeggen had.

Op het laatst werd ik helemaal stil.

Ik werd -en dat is misschien nog een grotere tegenstelling met spreken-
ik werd iemand die luisterde.

Eerst dacht ik, dat bidden spreken was.

Maar ik leerde dat bidden niet louter zwijgen is, maar luisteren.

Zo is het bidden wil niet zeggen, zichzelf horen praten;

bidden wil zeggen: stil worden en stil zijn
en wachten tot de biddende mens God hoort.’

Zo moge het zijn.